

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Haber-Yorum

Özbekistan-Fransa İlişkileri: Diplomatik Kulislerin Ardındaki Gizli Çıkarlar

Haber:

Fransız Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron, Özbekistan Cumhurbaşkanı Yardımcısı Saida Mirziyoyeva'yı kabul etti. Taraflar, Özbekistan ile Fransa arasındaki ilişkiler, kültürel ve insani işbirliğinin yanı sıra ortak projeler hakkında görüş alışverişinde bulundular. (Ajanslar)

Yorum:

Uluslararası arenada gerçekleşen her türlü görüşme, yalnızca resmi açıklamalar yoluyla değil, aynı zamanda ülkelerin dış politika ve uzun vadeli çıkarları açısından da değerlendirilmelidir.

Fransa, tarihsel olarak dünyanın en büyük sömürgeci ülkelerinden biri olarak kabul edilir; zira siyasi ve ekonomik nüfuzu, Afrika, Orta Doğu ve Asya'nın bazı bölgelerinde uzun yıllar boyunca devam etmiştir. Resmi sömürgecilik sona ermiş olmasına rağmen ancak birçok analist, Fransa'nın bazı ülkelerde ekonomik, askeri ve siyasi nüfuzunu korumak için çalışmaya devam ettiğine işaret ediyorlar.

Bugün, Fransa'nın Orta Asya'ya gösterdiği ilgi bir tesadüf eseri değildir; zira bu bölge, jeopolitik konumunun yanı sıra doğal kaynaklar, enerji, uranyum ve lojistik (hayati önem taşıyan ulaşım koridorları) açısından büyük bir öneme sahiptir. Özellikle Rusya ve Çin nüfuzunun şiddetlendiği bir bölgede, Avrupa ülkeleri de varlıklarını genişletmeye çalışmaktadır. Şimdi burada, Fransa'nın Orta Asya'ya, özellikle de Özbekistan'a olan ilgisinin giderek arttığını açıkça ortaya koyan Macron'un 2023 yılında Özbekistan'a yaptığı ziyareti hatırlatmak isteriz. O zaman dilimindeki toplantılarda enerji, uranyum, ulaşım, eğitim ve yatırım konuları ele alınmıştı.

Uranyum ve enerji sektöründe Fransa, dünyanın nükleer enerjiye en fazla bağımlı ülkelerinden biri sayılır; zira ülkedeki elektriğin büyük bir kısmı nükleer santraller yoluyla üretilmektedir. Bu nedenle uranyum tedariki, Fransa için son derece stratejik bir önem taşımaktadır.

2026 Mart ayında Macron, Avrupa'nın Rus uranyumuna olan bağımlılığını azaltmak için Özbekistan'ın ortak ülkelerden biri olduğuna işaret etmiştir. Özbekistan'ı, Kazakistan, Moğolistan, Kanada ve Avustralya ile birlikte, Avrupa'nın uranyum tedarikini çeşitlendirmesinde önemli bir ortak olarak sınıflandırmıştır. Bu da doğal olarak, Fransa'nın Özbekistan'a olan ilgisinin merkezinde uranyum meselesinin yer aldığını açıkça ortaya koymaktadır.

Fransız şirketlerinin Özbekistan'daki faaliyetlerine gelince; iki ülkenin cumhurbaşkanları, 2025 yılında gerçekleştirilen devlet ziyareti sırasında, büyük Fransız şirketlerinin Özbekistan'da aktif bir şekilde faaliyet gösterdiğini teyit

etmişlerdir. Bu şirketler arasında; uranyum ve nükleer sanayi, enerji, su tedariki ve kentsel altyapı alanlarında iş birliği yürüten Orano, EDF, TotalEnergies, SUEZ, Veolia ve Voltalia gibi şirketler yer almaktadır.

Ayrıca ortak proje portföyünün 12 milyar Avroyu aştığı açıklanırken, yeni yatırım ve inovasyon programları ise 6,5 milyar Avro değerinde projeler içermektedir.

Bu göstergelere göre, Özbekistan ile ilişkilerin güçlendirilmesi, Fransa da dahil olmak üzere Avrupa ülkeleri için sadece kültürel veya insani boyutlarla sınırlı kalmamakta, aynı zamanda bu ülkelerin dış politika ve ekonomik çıkarlarına da hizmet etmektedir.

Bununla birlikte, bugün dünya siyaset sahasındaki en büyük yanılsamalardan birinin, Avrupa Birliği'nin tutarlı ve birleşik siyasi bir güç olduğu yönündeki algı olduğunu unutmamalıyız; zira gerçekte vakıa, bunun tam tersidir.

Son yıllarda ABD'nin tutarsız ve zaman zaman aşırı pragmatik dış politikası, Avrupa ülkelerini büyük bir panik hali içine girmesine yol açmaktadır. "Güvenlik garantisi" mefhumu giderek felç olmaya başlarken, NATO ve Atlantik ötesi güven meselesi ise defalarca soru işaretlerine neden olmuştur.

Sonuç olarak Avrupa Birliği'nin, tek bir sesle konuşan siyasi bir blok olmadığı, aksine birbirinden farklı çıkarları olan bir dizi ülkeden oluştuğu ortaya çıkmıştır. Hatta onun bir birlik değil, çıkar çatışmalarının yaşandığı bir arena olduğunu söylemek daha doğru olur. İngiltere'nin Avrupa Birliği'nden ayrılması bu sürecin başlangıcı olmuştur; ancak asıl sarsıntı, Fransa ve Almanya gibi öncü ülkelerin bazı stratejik konularda tek taraflı kararlar alma eğiliminde olmalarında ortaya çıkmıştır. Peki bu ne anlama geliyor?

Bu, ortak Avrupa çıkarı sloganının ardında, her ülkenin enerji güvenliğini, ekonomik istikrarını ve jeopolitik nüfuzunu ön planda tuttuğu anlamına gelmektedir. Yani Avrupa Birliği, dışarıdan birleşik gibi görünse de, içerde çıkarlar temelinde bölünmüş bir arenaya dönüşmüştür. **تَحْسَبُهُمْ جَمِيعًا وَقَلُوبُهُمْ شَتَّىٰ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَعْقِلُونَ** **Sen onları derli toplu sanırsın, halbuki kalpleri darmadağındır. Böyledir, çünkü onlar aklını kullanmayan bir topluluktur.** [Haşr 14]

Tüm bunlardan daha önemlisi, Avrupa Birliği ülkeleri kendi birliklerine sadık olmadıkları sürece, nüfusunun %95'ini Müslümanların oluşturduğu Özbekistan'a hiçbir zaman iyilik getirmeyecektir. Bununla birlikte herhangi bir dış işbirliğinde, Özbek halkının çıkarları en öncelikli olmalıdır. Yabancı yatırımlar, kültürel ilişkiler ya da siyasi diyaloglar, halkımızın dini değerleri ve ekonomik çıkarlardan ödün verilmesi pahasına gerçekleştirilmemelidir.

Tarih, sömürgeci devletlerin her zaman kendi çıkarları doğrultusunda hareket ettiklerini defalarca kanıtlamıştır. Bu nedenle herhangi bir uluslararası görüşme veya anlaşma, kesin olarak kabul edilen müjdeli bir haber olarak görülmemeli; bilakis şu soru ekseninde değerlendirilmelidir: Bunlar, Özbekistan halkına ne gibi bir fayda sağlayacak? Nitekim Allahu Teala şöyle buyurmuştur: **وَلَن تَرْضَىٰ عَنكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ قُلْ إِنَّ هُدَىٰ اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ وَلَئِنَّ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ الَّذِي جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لِيُؤدُّ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ قُلْ إِنَّ هُدَىٰ اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ** **“Dinlerine uymadıkça Yahudiler de Hristiyanlar da asla senden razı olmayacaklardır. De ki: Doğru yol, ancak Allah'ın**

yoludur. Sana gelen ilimden sonra onların arzularına uyacak olursan, andolsun ki, Allah'tan sana ne bir dost ne de bir yardımcı vardır.” [Bakara 120] Bu ayet-i kerime, kâfir devletlerle olan dış politikanın asla kalıcı ve istikrarlı bir dostluğa dayanmadığına, aksine her zaman kendi çıkarlarını gerçekleştirmenin öncelikli olduğuna işaret etmektedir.

Sadece Fransa'nın şu anki davranışı değil, aksine tüm Avrupa ülkelerinin davranışları da bu kuralın dışında değildir. Her ne kadar birlik ya da stratejik ortaklık adı altında hareket etseler de, her ikisi de kendi gücünü, ekonomisini ve siyasi nüfuzunu korumak için ayrı bir yol izlediği gün ortasındaki güneş gibi açıktır.

İslami siyasi düşüncede devletler arası ilişkiler, ittifak sloganı üzerine değil, helal ve haram esası ile İslam davetini yayma fikri üzerine inşa edilir. Bazı ülkelerin geçici olarak savaşmamaları, onları bizim dost ülkelerimiz haline getirmez.

**Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan
İslam Ebu Halil - Özbekistan**